

werkdruk

16/05/2009 | Marcel Schmeier M SEN | www.onderwijsgek.nl

De werkdruk in het onderwijs is relatief hoog ten opzichte van andere arbeidssectoren, wijzen verschillende onderzoeken uit. Om mij heen zie ik dat ook ieder jaar weer terug: leerkrachten die moe zijn en uitkijken naar de vakantie. De energie is op en dat uit zich in huilen, ziekte en korte lontjes.

Het beroep van leerkracht is dan ook erg intensief. Het werken met leerlingen en hun individuele onderwijsbehoeftes vraagt voortdurende aandacht en oplettendheid. Het is niet mogelijk om even iets minder hard je best te doen. Het werken met het hoofd wordt niet afgewisseld met fysieke inspanning om de aandacht even te verleggen.

Buitenstaanders begrijpen dat niet altijd. Ik hoor mensen vaak zeggen dat leerkrachten zoveel vakantie hebben en iedere dag lekker om kwart over drie vrij zijn, woensdag zelfs om half één! Lekker een beetje lesgeven en niet al teveel verantwoordelijkheid. Ik maak me zorgen over de beeldvorming die er over leerkrachten bestaat.

Leerkrachten werken meer uren dan waarvoor zij daadwerkelijk worden betaald. Behalve de lesgebonden uren zijn er ook nog de taakuren die worden ingevuld met voorbereiding, correctie en deskundigheidsbevordering. In de avonduren en vakanties wordt er veel extra onbetaald werk verricht. De verantwoordelijkheid is groot: het presteren en de toekomst van dertig leerlingen. In de voorgaande zin schuilt een waardevol besef. Het is de kern van het beroep, de core business van een school. Je zou het de missie van de leerkracht kunnen noemen om leerlingen optimaal te laten presteren.

Toch moeten we ook kritisch naar onszelf durven kijken. Hoe kan de werkdruk verlaagd worden? Hoe kan in ieder geval het gevoel van een te hoge werkdruk worden verminderd?

Stephen Covey heeft hierover interessante dingen geschreven. Hij stelt dat er eerst een persoonlijke missie moet worden geformuleerd. Hierop kan vervolgens het handelen worden gebaseerd: belangrijke zaken kunnen van minder belangrijke worden gescheiden door te kijken of ze binnen de missie passen. Dringende zaken kunnen worden onderscheiden van minder dringende zaken om zodoende bewust te kunnen kiezen voor juist de minder dringende zaken: lessen voorbereiden, werk nakijken, handelingsplannen schrijven, vakbladen lezen.

In het onderwijs is de verleiding groot om met minder belangrijke zaken bezig te zijn: leerstof leuker maken (versuikeren), zoveel mogelijk dingen doen die het reguliere en zogenaamde 'saaie' programma doorbreken. Talloze projecten worden over leerkrachten en leerlingen uitgestort: theaterbezoek, gastlessen van de GGD, leskisten natuur- en milieu-educatie, sportdag, schaaktoernooi, weekopeningen, kerstviering, gastlessen van bureau Halt, leskist cultuureducatie, paasproject, sportdag, Bank Battle, Klassenlunch, kerkbezoek, gastles WO II, schoolkamp, eindmusical, verkeersexamen, schoolproject, vastenactie, kerstspel, voorleeskampioenschap, schoolvoetbal, etc.

Uit onderzoek blijkt dat de basis voor een geslaagde deelname aan de maatschappij ligt in het beheersen van de basisvaardigheden: goed kunnen lezen, spellen en rekenen. Kinderen zijn ook het meest gelukkig als ze zich competent voelen. Als je dit meeneemt in je missie, dan durf je als leerkracht te kiezen voor het besteden van zoveel mogelijk zinvolle leertijd aan deze vakken.

Alle bovengenoemde zaken overkomen je namelijk niet, je hebt telkens weer de keuze om ze wel of niet te doen. Lukt het je om deze keuze te maken, dan merk je dat er rust komt in het lesprogramma en daarmee ook in je eigen werk. Er is meer tijd voor de zaken waar het echt om gaat of beter gezegd: je maakt meer tijd hiervoor.

Leerlingen krijgen de tijd en de kans om zich de leerstof goed eigen te maken en voelen zich competent en blij. Deze intrinsieke motivatie maakt alle poeha en versuikering overbodig. De beloning is het kunnen lezen van een boek of het kunnen uitrekenen van een som. Zo vaak heb ik dit gezien in mijn klassen. Stralende kinderen die direct hun boek pakken als ze binnenkomen: "Meester, ik kan al lezen wat hier staat." Kinderen die sommen schrijven tijdens het vrij spelen: "Kijk eens wat ik al kan uitrekenen."

Dit geeft je als leerkracht de beloning die nodig is om de juiste keuzes te blijven maken.